

О Д Г О В О Р И
Кривичног одељења Врховног касационог суда
на спорна правна питања нижестепених судова
са седнице одржане 14.11.2014. године

ЗКП

1. Да ли у пресуди у којој се оптужени оглашава кривим и којом је суд оптуженог осудио на казну затвора до једне године и истовремено одредио да ће се казна затвора извршити тако што ће је осуђени издржавати у просторијама у којима станује, суд мора одредити да ли ће се ова казна извршити са или без примене електронског надзора, обзиром да суд није у обавези да води рачуна о техничким могућностима извршења казне?

ОДГОВОР:

Ако је оптужени осуђен на казну затвора до једне године, у смислу одредби члана 45. став 5. КЗ и члана 424. став 2. ЗКП, суд може одредити да ће се казна затвора извршити у просторијама у којима станује (тзв. "кућни затвор") али у том случају *мора* одредити да ли ће се казна извршити са или без примене електронског надзора.

Уколико правноснажном пресудом није одређено да ли ће се казна "кућног затвора" извршавати са или без примене електронског надзора о томе ће се, у смислу одредбе члана 20. став 4. Закона о извршењу ванзаводских санкција и мера ("Службени гласник РС" бр.55/2014), решењем на основу одредбе члана 278. ЗКП, изјаснити суд који је донео првостепену пресуду.

.....

2. Ко је надлежан да одлучује о приговору изјављеном у смислу члана 395. став 5. ЗКП у редовном и у скраћеном поступку ?

ОДГОВОР:

У редовном кривичном поступку о приговору на одлуку председника већа којим одбија неки доказни предлог одлучује претресно веће у складу са овлашћењима из члана 395. и члана 368. ЗКП док у скраћеном поступку нема тог приговора, али поступајући судија може, у складу са одредбом члана 395. став 5. ЗКП опозвати своје решење донето по ставу 4. тог члана.

.....

3. Да ли се могућност одређивања притвора у скраћеном поступку, у смислу члана 498. став 2. ЗКП односи на све притворске разлоге из члана 211. став 1. тачка 1) до 4) ЗКП?

ОДГОВОР:

Притвор окривљеном пре подношења оптужног предлога (одредба члана 498. став 2. ЗКП) може се одредити из разлога прописаних чланом 211. став 1. тачка 1), 2) и 3) ЗКП али не и из тач. 4) ЗКП.

.....

4. Ко је, у смислу одредбе члана 425а ЗКП надлежан да донесе посебно решење о продужењу притвора након изрицања првостепене пресуде, ако се оптужени већ налази у притвору?

ОДГОВОР:

Уколико је веће које је изрекло пресуду из било ког разлога пропустило да истовремено донесе и одлуку о притвору, а пресуду је објавило, одлуку о притвору ће донети веће из члана 21. став 4. ЗКП, јер судеће веће више није у заседању.

.....

5. Ко одлучује о враћању привремено одузетих предмета (путне исправе, мобилних телефона и др.) након правноснажности пресуде?

ОДГОВОР:

Решење о враћању привремено одузетих предмета, сходно одлуци о главној ствари, доноси суд који је судио у првом степену, а уколико је он то пропустио, веће из члана 21. став 4. ЗКП тог суда.

.....

6. Ко је функционално надлежан за одлучивање о јемству у смислу одредбе члана 205. став 1. ЗКП, у фази од подизања оптужнице до њеног потврђивања?

ОДГОВОР:

За одлучивање о јемству на основу члана 205. став 1. ЗКП, у фази од подизања оптужнице па до њеног потврђивања, надлежан је председник већа из члана 21. став 4. ЗКП или то веће уколико је у заседању (одлучује о притвору и сл.).

.....

7. Да ли се у смислу члана 431. став 1. ЗКП, могу исправљати грешке у именима и бројевима, као и друге очигледне грешке у писању и рачунању које постоје и у изворнику и у овереном препису – отправку пресуде или је дозвољено само вршити исправке у овереном препису – отправку пресуде, односно исправку несагласности писмено израђене пресуде са изворником?

ОДГОВОР:

1. Изворник пресуде не може бити исправљен применом одредбе члана 431. ЗКП. На основу одредбе члана 431. ЗКП могу бити исправљене само

очигледне грешке у писању овереног преписа пресуде било да се исти односе на грешке у писању у самом препису пресуде или се односе на несагласност између преписа и изворника.

2. Када је у питању исправка изворника пресуде у погледу очигледних грешака у писању, таква исправка би могла бити извршена само сходно одредби члана 234. ЗКП. Таква исправка се може извршити и након објављивања пресуде, па и након израде преписа пресуде и да ЗКП не ограничава и не везује такву исправку за неку посебну фазу поступку, тачније не забрањује да се исправка записника о главном претресу изврши након објављивања пресуде.

3. Уколико дође до очигледне грешке у писању, рачунању и у изворнику и у писаном отпавку, која је очигледна, неспорна и ноторна, могла би се прво извршити исправка изворника пресуде на записнику о главном претресу, применом одредбе члана 234. ЗКП, а након тога исправка пресуде тако што би се иста ускладила са изворником применом одредбе члана 431. ЗКП.

.....

8. *Да ли о наступању застарелости извршења казне треба одлучивати посебним решењем на основу члана 278. став 1. ЗКП, сматрајући да се појавила сумња о дозвољености извршења судске одлуке и ко у том случају треба да одлучи посебним решењем, да ли ванпретресно веће из члана 21. став 4. ЗКП или председник већа – судија који је донео првостепену пресуду, а с обзиром да је наведеним чланом 278. став 1. ЗКП наведено да треба да одлучи суд, који је судио у првом степену?*

ОДГОВОР:

Како у случају наступања застарелости извршења казне није дозвољено њено извршење, о томе ће у смислу одредбе члана 278. став 1. ЗКП решењем одлучити веће из члана 21. став 4. ЗКП првостепеног суда.

.....

9. *Како се појавила нова пракса прекршајних судова да, када се у вези истог догађаја води поред прекршајног и кривични поступак, доносе решења о прекиду прекршајног поступка, а потом, иако кривични поступак још увек није окончан, коју чињеницу углавном проверавају код кривичног суда, доносе решење о обустави прекршајног поступка због застарелости гоњења, да ли у том случају, суд који води кривични поступак треба да донесе одбијајућу пресуду на основу члана 422. тач. 2) ЗКП, сходно одредби члана 4. став 1. ЗКП, односно начелу „ ne bis in idem“, јер је поступак правноснажно обустављен, или треба шире тумачити и ценити такву ситуацију, јер је прекршајни поступак прекинут, а потом је обустављен, како би се спровео и окончао кривични поступак?*

ОДГОВОР:

Одредбом члана 4. Законика о кривичном поступку је јасно дефинисано начело „ ne bis in idem“, тиме што је прописано да нико не може бити гоњен за кривично дело за које је одлуком суда правноснажно ослобођен или осуђен или за које је оптужба правноснажно одбијена или је поступак правноснажно обустављен што подразумева и обуставу прекршајног поступка до које је дошло

после прекида тог поступка, те ће у датој процесној ситуацији, уколико нађе да су испуњени и остали услови о оптужби одлучити на основу одредбе члана 422. тач.2) ЗКП.

.....

10. Странке у кривичном поступку у жалби као основ побијања првостепене пресуде наводе битне повреде одредаба кривичног поступка из члана 438. став 2. тачка 2. ЗКП, јер су разлози пресуде потпуно нејасни и у знатној мери противречни. Често се не образлаже зашто су нејасни и у чему се огледа противречност разлога пресуде. Дакле, означен је само основ, а не и правци побијања. У којим границама другостепени суд тада испитује пресуду, да ли у погледу чињеница које чине основ кривичног дела?

ОДГОВОР:

Имајући у виду и ранију праксу Врховног суда Србије, уколико се самозначи повреда а нису дати посебни разлози суд ће у том делу одбити жалбу.

.....

11. Ако странка у жалби наведе да пресуду побија због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања, при чему једино образлаже да није утврђена околност која уопште не чини обележје кривичног дела, а не наводи да је суд погрешно утврдио правно релевантно чињенично стање, да ли ће се суд испитујући пресуду у правцу побијања ограничити на испитивање пресуде само у односу на то да ли је суд погрешно утврдио чињеницу која не представља обележје кривичног дела или и на одлучне чињенице?

ОДГОВОР:

Ако се жалбом не побија чињенично стање у погледу чињеница које су предмет доказивања, односно чињеница које чине обележје кривичног дела, чињеница од којих зависи примена одредаба кривичног поступка или примена неке друге одредбе кривичног закона (члан 83 ЗКП), другостепени суд неће испитити чињенице на које указује жалба, а које нису предмет доказивања, јер не утичу на правилност и потпуног чињеничног стања, од чега зависи примена кривичног закона.

.....

12. Странка побија пресуду због погрешно утврђено чињеничног стања, али не предлаже да суд изврши доказивање саслушањем сведока који је присуствовао догађају, расположива сазнања упућују на то да ће сведок потврдити наводе жалбе. Да ли другостепени суд у случају када из списка предмета закључи да је чињенично стање погрешно утврђено, може укинути пресуду и дати налог првостепеном суду да одреди извођење доказа саслушањем сведока кога странке нису предложиле?

ОДГОВОР:

Другостепени суд не може дати налог да се саслуша сведок чије саслушање није предложено, јер не зна у ком правцу ће сведок сведочити ни да ли ће одређивање овог доказа ићи на штету оптуженог.

.....

13. Да ли странка има право на жалбу против другостепене пресуде којом је преиначена пресуда којом је оптужба одбијена на осуђујућу пресуду?

ОДГОВОР:

Сходном применом одредбе члана 463. ЗКП којом је прописано да жалба против другостепене пресуде дозвољена само ако је другостепени суд преиначио првостепену пресуду којом је оптужени ослобођен од оптужбе и изрекао пресуду којом се оптужени оглашава кривим, жалба је дозвољена и када другостепени суд преиначи пресуду којом се оптужба одбија и изрекне пресуду којом се окривљени оглашава кривим.

.....

14. Да ли судови приликом одлучивања о условном отпусту могу позитивну одлуку о молби за услови отпуст условљавати обавезом да је осуђени у току издржавања казне признао извршење кривичног дела и изразио кајање?

ОДГОВОР:

Самоиницијативно признање окривљеног и кајање треба ценити у склопу свих осталих околности, које се тичу тога да ли је постигнута сврха кажњавања односно да ли се у току издржавања казне осуђени тако поправио да се са основом може очекивати да на слободи неће учинити ново кривично дело те то стога не може бити ни разлогом због кога би се укинула одлука како би се окривљени о томе изјаснио.

.....

15. У пракси апелационог суда су се појављују одлуке у којима се инсистира да првостепени суд приликом одлучивања о молби за услови отпуст треба да утврди да ли је дошло до окончања поступка ресоцијализације. Службена лица КПЗ која првостепени судови саслушавају одбијају да се изјасне о томе да је процес ресоцијализације окончан, јер они према осуђеном лицу програм поступања реализују до последњег дана боравка осуђеног у КПЗ. Како поступити у датој ситуацији?

ОДГОВОР:

Извештај установе у којој осуђени издржава казну треба да обухвати само мишљење о постигнутим резултатима рада са осуђеним и њихову процену о сналажењу осуђеног у постпеналним условима а од којих околности зависи одлука суда.

.....

16. Да ли је поступање истражног судије у истрази у периоду пре ступања на снагу Законика о кривичном поступку од 01.10.2013. године разлог за изузеће од поступања истог као судећег судије – председника већа у првом степену, после ступања на снагу новог ЗКП?

ОДГОВОР:

Поступање истражног судије у истрази у периоду пре 01.10.2013. године је разлог за његово изузеће од суђења у првом степену и након ступања на снагу новог ЗКП-а.

.....

17. Да ли се окривљени коме је изречена казна затвора, а након потпуног признања извршења кривичног дела, може одрећи права на жалбу, у ком случају пресуда не мора садржати образложење или не постоји могућност да се окривљени коме је изречена затворска казна одрекне права на жалбу?

ОДГОВОР:

Окривљени који је осуђен на казну затвора од права на жалбу се може одрећи тек након што му је пресуда достављена а да ли ће та пресуда имати или не образложење одређено је одредбом члана 429. ЗКП.

.....

18. Да ли оштећени као тужилац који је тај статус стекао одбацивањем кривичне пријаве пре ступања на снагу новог Законика о кривичном поступку 01.10.2013. године има могућности да врши измену и проширење оптужнице након ступања на снагу новог ЗКП, тј. после 01.10.2013. године?

ОДГОВОР:

Оштећени као тужилац „који је тај статус стекао одбацивањем кривичне пријаве“ пре ступања на снагу новог ЗКП, може вршити измену постојеће, али не може проширити своју оптужбу за ново кривично дело за које се гони по службеној дужности, јер јавни тужилац, у погледу тог новог кривичног дела, није одустао од гоњења, док оптужбу може проширити за кривично дело које се гони по приватној тужби.

.....

19. Да ли треба прихватити за браниоца лице – адвоката са адвокатском легитимацијом "Адвокатске коморе Републике Косово" у поступцима пред судовима у Врању?

ОДГОВОР:

Пред судовима у Републици Србији, као бранилац је овлашћен да поступа само адвокат који је у складу са одредбама члана 5, 6 и 64. Закона о адвокатури ("Службени гласник РС" бр. 31/2011 и 24/2012) - уписан у именик адвоката неке од адвокатских комора у саставу Адвокатске коморе Србије.

.....

20. Ко одлучује о обустави кривичног поступка, након отварања претреса, услед застарелости кривичног поступка – веће из члана 21. став 4. ЗКП или поступајући судија?

ОДГОВОР:

Застарелост је законски основ којим престаје право на изрицање кривичне санкције, односно право да се изврши изречена санкција и о коме суд води рачуна по службеној дужности. Како је главни претрес јединствен, са дозвољеним одступањима прописаним чланом 388. ЗКП, те како је чланом 422. став 3. ЗКП прописано да ће се одбијајућа пресуда изрећи између осталог што се гоњење не може предузети због застарелости, потребно је након отварања главног претреса донети одбијајућу пресуду од судећег већа – у редовном поступку, или поступајућег судије појединца - уколико се ради о скраћеном поступку.

.....

21. Да ли је обавезно саслушање осумњиченог од стране судије за претходни поступак, који је задржан по решењу тужиоца на 48 сати ако тужилац по саслушању предложи одређивање неке од мера за обезбеђивање присуства (на пример забрана напуштања боравишта)?

ОДГОВОР:

Иако Закоником о кривичном поступку то није изричито одређено, имајући у виду чињеницу да је и забрана напуштања стана облик лишења слободе, у датом процесној ситуацији неопходно је да се окривљени претходно саслуша.

.....

22. Како поступити у предмету који је правноснажно окончан пред Окружним судом у Косовској Митровици, где је окривљеном суђено у одсуству, Виши суд у Врању је делегиран за одлучивање по предлогу за одузимање имовине, а у међувремену је осуђени поднео захтев за понављање поступка Вишем суду у Косовској Митровици, а кривични списи се налазе у Вишем суду у Врању?

ОДГОВОР:

У описаној ситуацији прво треба одлучити о понављању поступка (обавезно због суђење у одсуству), а тек потом у зависности од исхода тог поступка и о трајном одузимању имовине.

.....

23. Ко одлучује по жалби на решење о трошковима поступка истраге у истражном предмету јавног тужиоца – веће или судија за претходни поступак?

ОДГОВОР:

О трошковима поступка у поступку истраге одлучује јавни тужилац као орган поступка а о жалби на то решење, у смислу одредбе члана 262. став 3. ЗКП, одлучује веће из члана 21. став 4. ЗКП, а не судија за претходни поступак.

.....

24. Да ли је уредна достава у смислу члана 243. ЗКП када је пресуда којом је окривљени оглашен кривим и којом му је изречена условна осуда, предата пунолетном члану домаћинства, који је дужан да писмено прими, ако се окривљени не затекне тамо где се достава има извршити?

ОДГОВОР:

Пресуда којом је изречена условна осуда може се доставити предајом пунолетном члану домаћинства оптуженог, у складу са чланом 243. став 2. ЗКП.

.....

25. Да ли се у ситуацији када окривљени има браниоца који није пуномоћник за пријем писмена, а донета је пресуда којом је окривљени оглашен кривим и осуђен на ефективну казну затвора, оваква пресуда може доставити окривљеном преко огласне табле у смислу члана 246. став 1. ЗКП или је треба доставити браниоцу са констатацијом да је за окривљеног?

ОДГОВОР:

Пресудом којом је оптуженом изречена ефективна казна затвора и коме пресуда није могла бити достављена на адреси о којој је обавестио суд, доставља се на основу члана 246. став 1. ЗКП, којим је прописано да ако се достављање писмена окривљеном не може извршити на адреси о којој је окривљени обавестио суд, достављач ће оставити обавештење да ће писмео истаћи на огласној табли суда и по могућству на итернет страници суда и по протеку рока од осам дана од дана истицања пресуде, сматра да се да је достављање извршено.

.....

26. На који новчани износ треба да гласи решење о враћању положеног јемства у девизним средствима плаћања?

ОДГОВОР:

Положени новчани износ се враћа по укидању решења о јемству или по правноснажном окончању кривичног поступка, у смислу члана 207. став 2. ЗКП, што значи у важећој валути у којој је тај износ готовог новца положен, а то даље значи да је у неким случајевима, уколико је валута у којој је положено јемство престала да постоји, потребно у складу са важећим прописом, извршити конверзију, датих новчаних средстава у средства у важећој валути.

.....

27. Како поступити у ситуацији када је у време важења ранијег ЗКП поднета приватна тужба због кривичног дела увреде из члана 170. КЗ, па

противтужилац након протеча рока од три месеца од сазнања за кривично дело и учиниоца, у време важења новог ЗКП поднесе, због истог догађаја, суду противтужбу, али због кривичног дела лака телесна повреда из члана 122. став 1. КЗ?

ОДГОВОР:

Раније важећим ЗКП је била предвиђена могућност подношења противтужбе само код кривичног дела увреде. Нови Законик више не ограничава подношење противтужбе само на то дело, већ се противтужба може поднети и за сва друга дела која се гоне по приватној тужби и не само у року од три месеца него све до окончања поступка.

.....

28. Када је јавни тужилац одбацио кривичну пријаву да ли је оштећени као супсидијарни тужилац овлашћен за подношење предлога за изрицање мере безбедности обавезно психијатријско лечење, када је у току поступка по оптужби оштећеног као тужиоца утврђено да је окривљени био неурачунљив у време извршења кривичног дела?

ОДГОВОР:

На основу одредбе члана 522. ЗКП, предлог за изрицање мере безбедности обавезно психијатријско лечење према неурачунљивом учиниоцу може поднети само јавни тужилац, а оштећени као тужилац и приватни тужилац нису овлашћена лица за подношење предлога.

.....

29. Имајући у виду одредбу члана 507. став 2. у вези са чланом 388. став 4. ЗКП, да ли је у ситуацији када су испуњени услови за држање претреса у одсуству окривљеног, могуће решењем одлучити да се на основу сагласности друге присутне странке изврши увид у записник о исказима сведока на ранијем главном претресу или је потребно увек присуство обеју странака и њихово изјашњење о провођењу доказа увидом у записнике о ранијем саслушању сведока на главном претресу?

ОДГОВОР:

На главном претресу који се држи без присуства једне или обеју странака у скраћеном поступку, суд не може одлучити да се по члану 388. став 4. Законика о кривичном поступку читају записници о исказима сведока и вештака који нису дошли на главни претрес нити да се изнова не испитују раније испитани сведоци и вештаци.

.....

30. Када је на основу спроведених доказа утврђено да окривљени није извршио кривично дело које му се ставља на терет оптужбом, а које квалификовано тежом последицом, већ исто кривично дело, али у основном облику да ли у конкретном случају треба донети ослобађајућу пресуду за

кривично дело које је окривљеном стављено на терет или евентуално извршити преквалификацију на основни облик кривичног дела и донети ослобађајућу или осуђујућу пресуду, односно у случају наступања апсолутне застарелости кривичног гоњења пресуду којом се оптужба одбија?

ОДГОВОР:

Суд није везан за предлоге тужиоца у погледу правне квалификације кривичног дела, а како то проистиче из одредбе члана 420. став 2. ЗКП па у вези конкретног питања, постоји могућност суда да оптуженог који је оптужен за кривично дело које је квалификовано тежом последицом огласи кривим за исто кривично дело у основном облику, у складу са изведеним доказима на главном претресу.

КЗ

1. Да ли сходно одредби члана 45. став 5. и став 6. КЗ страни држављанин може издржавати казну затвора у кућним условима?

ОДГОВОР:

И страни држављанин, који има пријављено боравиште на територији Републике Србије, може издржавати казну затвора у кућним условима.

2. Да ли је битно обележје кривичног дела неовлашћена производња и стављање у промет опојних дрога из члана 246. став 1. КЗ, када је радња извршења производња опојне дроге, да је производња вршена ради продаје?

ОДГОВОР:

У законској диспозицији кривичног дела неовлашћена производња и стављање у промет опојних дрога из члана 246. став 1. КЗ, алтернативно је одређено више радњи извршења, између осталих и неовлашћена производња и неовлашћена продаја. Под производњом опојних дрога у смислу члана 246. став 1. КЗ подразумева се свака активност којом се из одређеног материјала може добити супстанца или препарат који има својство опојне дроге и за постојање овог основног облика кривичног дела није од значаја да ли се неовлашћена производња опојних дрога врши ради промета или не.

ЗиКС

1. Да ли у смислу одредбе члана 61. став 1. Закона о извршењу кривичних санкција („Службени гласник РС“, бр.55/2014), осуђени може више пута поднети молбу за одлагање извршења казне?

ОДГОВОР:

У складу са одредбом члана 61. став 1. Закона о извршењу кривичних санкција („Службени гласник РС“, бр.55/2014), који се примењује од 01.09.2014. године, осуђени може поднети молбу за одлагање извршења казне затвора у року од три дана од дана пријема налога за извршење казне а имајући у виду одредбе става 2. осуђени може практично поново поднети молбу за одлагање извршења казне уколико је реч о неком од у том ставу таксативно набројаних разлога.

.....